

Ca mijloc modern de universalizare a fenomenului cultural-artistic, televiziunea a avut în această toamnă contribuții remarcabile. Este vorba de Festivalul și Concursul „George Enescu”, manifestare de prestigiu internațional, act cultural-artistic de o incalculabilă importanță, pe care televiziunea l-a transformat — și consider acest lucru un succes al ei — într-un fenomen de masă (ca să folosesc o sintagmă consacrată). Marile valori interpretative care s-au succedat în sălile de concertate au primit o audiență largă, întreaga țară a putut urmări acest Festival, s-au spulberat zidurile și privilegiile, muzica a devenit un bun popular, accesibil, datorită televiziunii (și radioului, bineînțeles), la fel de accesibil ca buletinele de știri. Cred că nu mai trebuie insistat asupra rostului estetic-educativ al acestui mijloc de comunicare. Contactul cu marii interpreți nu poate rămâne fără ecou în rîndul celor mai diferite categorii ale publicului, iar marea muzică a cucerit, fără îndoială, noi straturi de auditori. Mulțumiri, deci, televiziunii, pentru și în numele muzicii.

★

Ce este parodia? Un coleg de facultate și prieten, acum doctor în filologie, care se ocupase foarte serios de parodie, încă din timpul studiilor, stabilise, dacă-mi amintesc bine, trei categorii sau subspecii de parodie. Nu vreau să fac un capitol de teorie literară, fiindcă în realitate nu interesează, cred, definiția parodiei și categoriile ei; apelez însă la această amintire de tinerete spre a mă convinge încă o dată, și spre a-i convinge, dacă e posibil, și pe confrății de la televiziune, că parodia „prin substituție” (așa era denumită prima subspecie) este inferioară, primitivă și, de regulă, ieftină. A lua un text literar și a înlocui imaginile știute prin altele, cele mai la îndemână, făcîndu-le să sune în coadă ca în textul original (în genul: „Pe o stradă neagră, într-un vechi hotel...”) nu înseamnă numaidecît a face artă, iar în multe cazuri e de-a dreptul un delict de impietate. Nu poți face din *Romeo și Julieta* o dramă de bordel, și nici din *Oedip* un scheci cu pretext oftalmologic, așa cum nu poți transforma muzeul Louvre în garaj. Artă este totuși sfîntă, are un tabu al ei, nu tolerează profanarea. Parodia care degradează voit opera originară, cu scopul meschin comercial de a scoate profituri umoristice din batjocorirea celebrității, nu e decît sacrilegiu. Ce să mai discutăm, așadar, pe marginea *Minunilor Sfîntului Sisoe* vulgarizate într-o subemisiune cu vagi intenții umoristice? Ce se poate spune despre un

lucru făcut în disprețul artei și al bunului simț? Să ne rostim doar regretul de a-l fi văzut pe marele actor comic Marin Moraru în ipostaza tristă de a se război cu un text amatoristic fără nici o valoare.

(Dar sînt și parodii *posibile*, efectiv amuzante, fără să bruscheze bunul-gust. Tot televiziunea — cu un corectiv: cea italiană — ne-a oferit un model de parodie muzicală agreabilă, nostimă, cu toată lungimea ei pretențioasă. E vorba de *Cei trei mușchetari* — cea mai insistent parodiată operă, am impresia, din toată literatura lumii...)

★

Teatru puțin în această perioadă (mă rog, prestigiu). Dar bun. De remarcat *Prometeu* al lui Eschil, în adaptarea și regia lui Dinu Cernescu, mai ales prin intenția transparentă de universalizare a dramei antice, cu o plastică sugerînd corespondența dintre mitul prometeic și cel creștin al lui Isus (decoruri excelente: Armand Crîntea), prin medievalizarea costumelor, cu trimitere la Inchiziție (costume: Cornel Ionescu), prin rostirea curată, plină, a replicilor, cu un Prometeu însă prea delicat, ușor efeminat, în Dan Tufaru, surclasat de prezența celorlalți interpreți, în special Mircea Albulescu, Olga Bucătaru, Gheorghe Dinică.

Apoi, telerecitalul (în reluare) al lui Octavian Cotescu, divers, bine pus la punct, ritmat, colorat (spre deosebire de mai vechiul recital Marcel Anghelescu), care pune în valoare talentul deosebit al actorului, precum și calitatea regiei (Cornel Popa), care e regia autentică de televiziune, o profesiune cu totul specială, și, nu știu de ce, neîndeajuns prețuită. Căci, iată, asistăm la un spectacol de loc rău, cu trei scurte piese spaniole ale lui Lope de Rueda, traduse și prefațate de Valentin Silvestru, cu, în general, o distribuție de comedie ambițioasă și convingătoare: (Coca Andronescu, Ștefan Tapalagă, Sandu Sticlaru, Mihai Fotino, Dem. Rădulescu, Dumitru Rucăreanu, Florian Pitîș etc.), dar... fără regizor. Este pentru prima oară că regizorul e trecut sub tăcere, cînd, se știe bine, la televiziune pină și un banal interviu de cinci minute are un regizor al cărui nume apare scris cu litere de-o șchioapă pe generic. De-regizare, fie, dar chiar la extrem? Au început regizorii să se ascundă de public?

Pînă cînd, o, va abuza televiziunea de plicticoasele simpoziioane la care se adună bărbați serioși, cu familie, mustăți, ochelari, chelie, titluri universitare, volume și idei, pentru a declara în fața noastră că sînt de acord unii cu ceilalți, pentru a-și completa unul altuia fraza începută și gîndită în același tipar? Televiziunea nu a descoperit încă dialogul, și practică mereu, invariabil, același monolog, împărțit la patru cinci vorbitori, ca să ne obosească numai pe noi, nu și pe ilustrii bărbați din jurul mesci. Totuși, pină cînd? Dacă nu e posibil altfel, să rugăm pe cineva să inventeze dialogul...